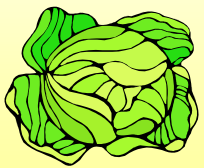

Köögiviljade väetustarve ning väetiste kasutamise võimalused.

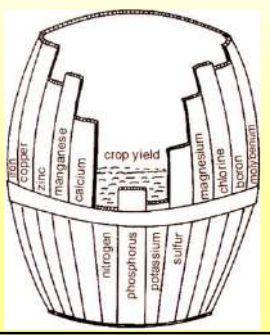
Priit Põldma

Aprill, 2022

Köögiviljade toitainete vajadus

- Suure köögiviljasaagi eeltingimuseks on korralik toitainetega varustamine.
- Kõik köögiviljad on mineraalse toitumisrežiimi suhtes nõudlikud.
- Köögiviljade juurestik on suhteliselt kehvem kui põllukultuuridel ja seega vajavad nad korraliku saagi saamiseks viljakat mulda.

nn „Tünnlauaseadus“

Toiteelemendid

7 N Nitrogen	15 P Phosphorus	19 K Potassium	12 Mg Magnesium	16 S Sulfur	20 Ca Calcium
Primary Macronutrients			Secondary Macronutrients		
5 B Boron	17 Cl Chlorine	25 Mn Manganese	26 Fe Iron		
28 Ni Nickel	29 Cu Copper	30 Zn Zinc	42 Mo Molybdenum	1 H Hydrogen	6 C Carbon
				8 O Oxygen	
Micronutrients				Non-Mineral Elements	

<http://www.cropnutrition.com/nutrient-knowledge>

- **Makroelemendid:** elemendid, mis on taimede kasvaks elementaarselt vajalikud ja mida taim vajab suhteliselt suurtes kogustes.
- **Mikroelemendid:** taimedele vajalikud väga väikestes kogustes

Toiteelemendid - puudus

Deficiency Chart of Micronutrients

Boron: Discoloration of leaf buds. Breaking and dropping of buds.

Sulphur: Leaves light green. Veins pale green. No spots.

Manganese: Leaves pale in color. Veins and venicles dark green and reticulate.

Zinc: Leaves pale, narrow and short. Veins dark green. Dark spots on leaves and edges.

Magnesium: Pales from leaf edges. No spots. Edges have cup shaped folds. Leaves die and drop in extreme deficiency.

Phosphorus: Plant short and dark green. In extreme deficiencies turn brown or black. Bronze colour under the leaf.

Calcium: Plant dark green. Tender leaves pale. Drying starts from the tips. Eventually leaf buds die.

Iron: Leaves pale. No spots. Major veins green.

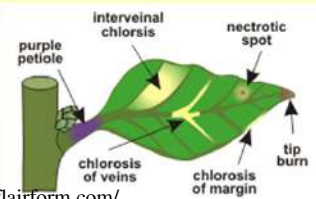
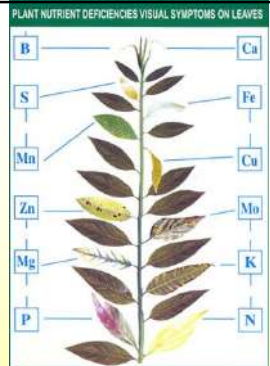
Copper: Pale pink between the veins. Wilt and drop.

Molybdenum: Leaves light green; lower yellow-orange. Spots on whole leaf except veins. Sticky secretions from under the leaf.

Potassium: Small spots on the tips, edges of pale leaves. Spots turn rusty. Folds at tips.

Nitrogen: Stunted growth. Extremely pale color. Upright leaves with light green/yellowish. Appear burnt in extreme deficiency.

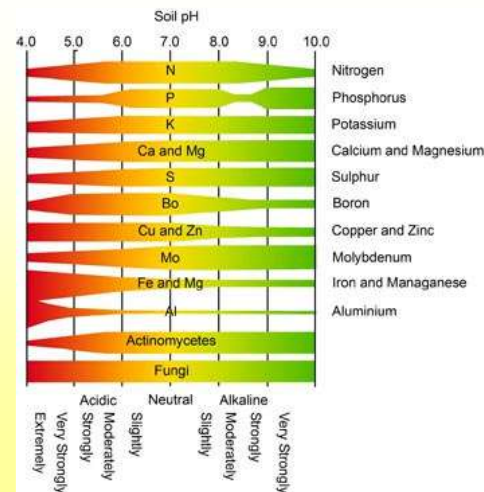
THE COLOUR REPRESENTED ARE INDICATIVE. THEY MAY VARY FROM PLANT TO PLANT

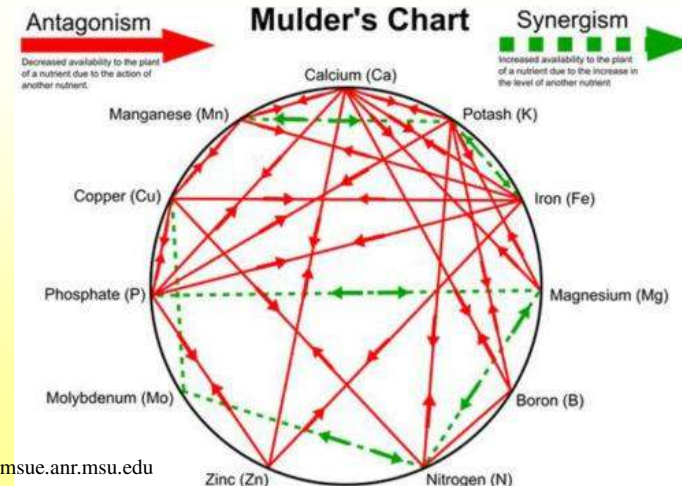
Arizona.edu/ <http://www.flairform.com/>

Mullareaktsiooni (pH) mõju toitainete omastamisele

- Paremini sobivad nõrgalt happelised ja neutraalsed mullad

Seosed taimetoitainete vahel

<http://msue.anr.msu.edu>

Lämmastik

- Vajalik rakuproteiinide ja klorofüllü ülesehituseks (lehtede tumeroheline värv)
- Intensiivistab vegetatiivset kasvu (lehed, varred)
- N omastamine peamiselt nitraat (NO_3^-) või ammonium (NH_4^+) ioonina, karbamiidina ($(\text{NH}_2)_2\text{CO}$)

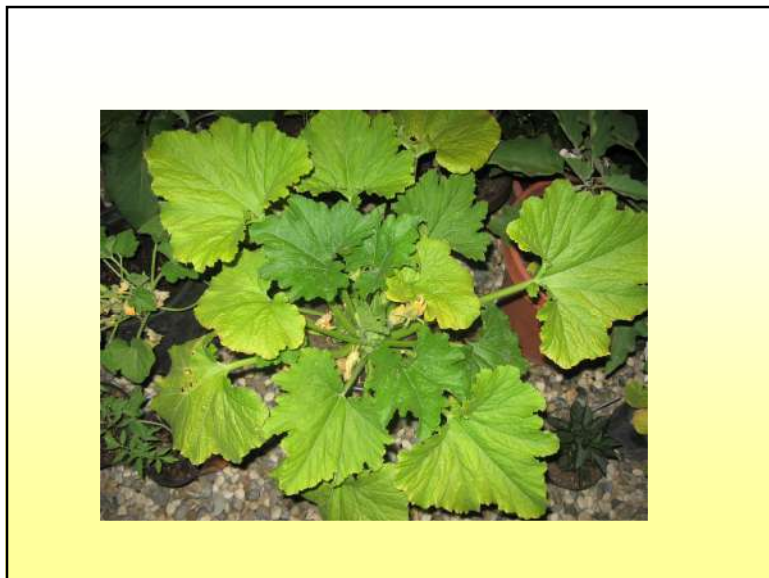
Lämmastiku puudus

- Lehed kollakad, kahvatud
- Lühikesed varred, väikesed lehed,
- Taime kasvu aeglustumine

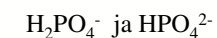

<http://www.haifa-group.com/>

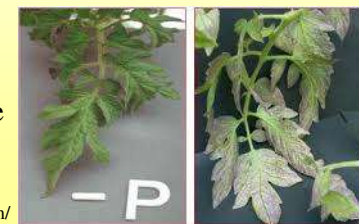
Fosfor

- Stimuleerib juurte moodustumist
- Kiirendab generatiivse faasi saabumist
- Stimuleerib õitsemist ja seemnete moodustumist
- Osaleb paljudes ensümaatilistes protsessides
- Vitamiinide, hormoonide koostises

P puudus

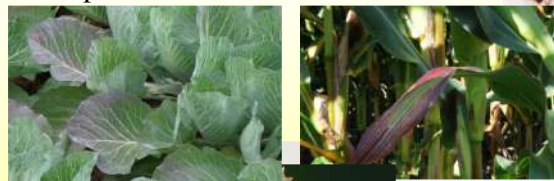
- Lillakas/punakas toon vanematel lehtedel
- Viljade valmimise viibimine
- Kasvu kängumine

<http://www.haifa-group.com/>

Fosfor

- Puudusilmingud kui pH on $< 6,0$
- Temperatuur $< +10\text{ }^\circ\text{C}$

<http://www.yara.co.uk/>

Kaalium

- Kasutatakse süsivesikute ja valkude moodustamiseks
- Oluline roll tärklise ja suhkrute moodustumises
- **K suurendab taimede seisu-, külma-, põua-, ja haiguskindlust ning parandab saagikvaliteeti.**
- K soodustab õienuppude teket

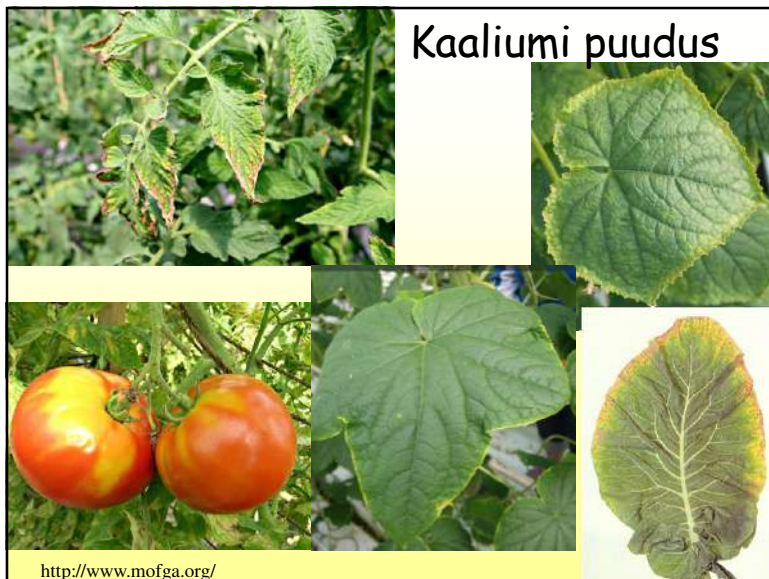
NB! N : P : K 1 : 0,5 : 2
K:Mg 1,5 : 1

K puudus

- Klorootilised laigud esmalt vanemate lehtede servas, seejärel leheroodude vahel.
- Õiepungad peened, nõrgalt värvunud õied säilivad halvasti.

<http://www.haifa-group.com/>

Kaaliumi liig

- Taim närbub sest on takistatud vee omastamine
- Lehed heledad, pruunimate laikudega.
- Halvendab N, P, Mg, Ca ja B omastamist
- Paraneb Fe ja Mn omastamine

Mulder's Chart

Antagonism (Decreased availability) → Synergism (Increased availability)

Calcium (Ca) Potassium (K)

Manganese (Mn) Iron (Fe)

Copper (Cu) Magnesium (Mg)

Phosphate (P) Boron (B)

Molybdenum (Mo) Zinc (Zn) Nitrogen (N)

Kaltsium Ca²⁺

- Rakukestade ehitusmaterjal (tugevdab rakukesti)
- Mõjutab teiste toiteelementide ainevahetust (Mo), soodustab mügarbakterite elutegevust (liblikõielistel)
- Puudusilmingud rohkem happelistel pH <5, liivastel muldadel

Ca puudus

- Noortel lehtedel servad muutuvad heledaks, uued lehed väikesed, deformeerunud → lehed kärбуvad.
- Juurestik nõrgalt arenenud. Osa juuri pruunistuvad, korgistuvad.

<http://www.haifa-group.com/>

Ca puudus

- Tihti nimetatakse – „tip burn“ ingl.k.
- Kõrge RH ja madal temp. soodustavad puudusilminguid

<http://www.haifa-group.com/>

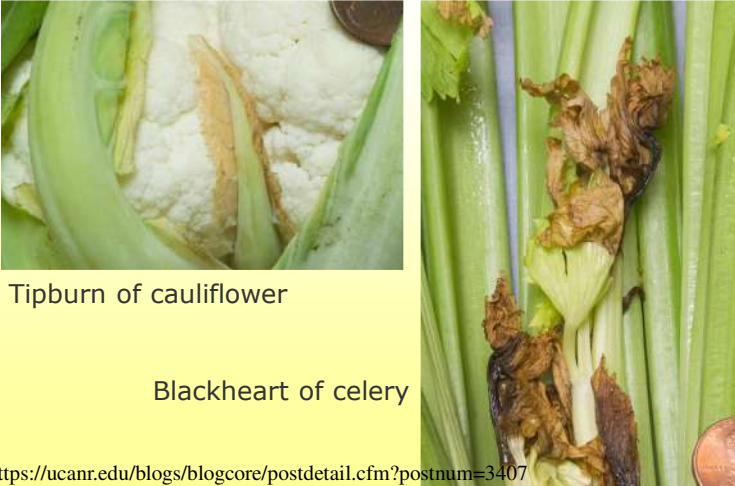
Ca puudus

- Salatikultuuridel kasvuhooones

<https://ucanr.edu/blogs/blogcore/postdetail.cfm?postnum=3407>

Ca puudus

Tipburn of cauliflower

Blackheart of celery

<https://ucanr.edu/blogs/blogcore/postdetail.cfm?postnum=3407>

Ca puudus - Tipburn

Magneesium Mg^{2+}

- kuulub klorofüllli koostisesse ja seetõttu võtab ta osa süsihappegaasi assimilatsioonist.
- Puudusel algab klorofüllli lagunemine
- Soodustab juurte arengut → parem vee ja TE liikumine taimes

Mg puudus

- Lehtede kloroos (rood rohelised, roodudevaheline ala kollakas)
- Lehetippude ülespoole keerdumine

Puudust soodustab:

- Jahe, liigniiske ilm
- Happeline (pH<6,5) muld
- Kerge lõimisega muld

<http://www.haifa-group.com/>

Magneesiumi puudus

Puuduse korral

- pritsida Mg-sulfaadiga
Kulunorm – 3-4 kg/ha

Väävel

S

- tähtis roll klorofüllü sünteesis.
- vitamiinide ja valkude koostises
- Suurendab talvekindlust
- Soodustab teatud biokeemiliste ühendite sünteesi
- Eriti oluline kapsastele ja sibulköögiviljadele

S puudus

- Sarnane N puudustunnustega.
- tunnused avalduvad esmalt noortel lehtedel

<http://www.haifa-group.com/>

S puudus

- Sarnane N puudustunnustega.
- tunnused avalduvad esmalt noortel lehtedel

Väevli puudus

<http://www.haifa-group.com/>

Boor

- Oluline rakuseinte biosünteesis ning rakkude jagunemises ja pikenemises
- süsivesikute ja valkude ainevahetuses,
- Soodustab suhkrute ja süsivesikute liikumist taimes, lämmastiku metabolismi, proteiinide teket
- on seotud juurte ning võrsumissõlmede arenguga.

B puudus

- Taim võrsete ja juurte kasvupungade areng pidurdub,
- Õite ja viljade areng on häiritud.
- Tunnused avalduvad võrse tipus

<https://ag.umass.edu/vegetable/fact-sheets/boron-deficiency>

Boori puudus

- Boori omastamine on halvem muldadel kus pH >7
- Tundlikud liigid: brokkoli, lillkapsas, kaalikas, söögipeet, peakapsas, spinat.
- Vähetundlikud: hernes, uba, paprika
- Ülejäänud köögiviljad on keskmise vajadusega

Varre korgistumine brokkolil

Õisikuvarre lõhenemine brokkolil

<https://vegetablegrowersnews.com/>

Boori puudus

- Südamiku klaasisustõbi kaalikal
- Südamiku kuivmädanik peedil

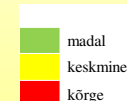
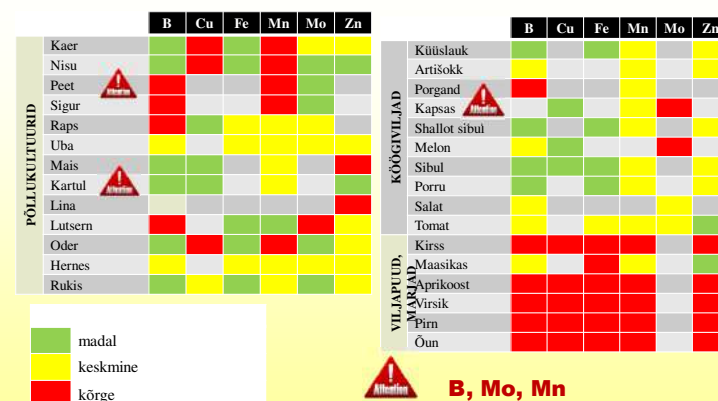

KULTUURIDE NÕUDED

Toiteelemendid	Humiin happed	P	Mg + mikrod	Ca + mikrod	N + S	K	Aminoh.	B + Mo	Mikrod
	Mulla struktuur, juurdamine	Juurdum ine. energia	Klorofüll, fotosüntees	Leheserva põletus; säilivus, kvaliteet	N - S metabolism	Suurus, värvus, kuivaine, kvaliteet	Abiootilise stressi vastu	Vilja sisemine kvaliteet	Mikroelementide vajaduse rahuldamine
Kartul	😊	😊	😊	😊	⊖	😊	😊		😊 Mn
Porgand	😊	😊	😊	😊	⊖	😊	😊	😊	😊 Mn
Pastinaak	😊	😊	😊	😊	⊖	😊	😊	😊	😊 Mn
Peakapsas	😊	😊	😊	😊	😊	😊	😊	😊	😊 Mn
Lillkapsas	😊	😊	😊	😊	😊	😊	😊	😊	😊 Mn
Kaalikas	😊	😊	😊	😊	⊖	😊	😊	😊	😊 Mn
Naeris	😊	😊	😊	😊	⊖	😊	😊	😊	😊 Mn
Punapeet	😊	😊	😊	😊	⊖	😊	😊	😊	😊 Mn
Salatid	😊	😊	😊	😊	😊	😊	😊		😊 Mn
Lehtköögiv.	😊	😊	😊	😊	😊	😊	😊		😊 Mn
Kurgid	😊	😊	😊	😊	😊	😊	😊	😊 B	😊 Mn Zn

Kultuuride tundlikkus mikroelementide puudusele

• Source Loué, 1993

Täna kuulamast!

Kontaktid:

- Priit Põldma
- ppoldma@gmail.com
- 50 66882

